

D - 29.11.2018

JUDr. JAN KNĚŽÍNEK, Ph.D.
MINISTR SPRÁVEDLNOSTI ČR

Praha 26. listopadu 2018
Č.j. MSP-15/2018-OVTP-SP/10
Počet listů: 2
Přílohy: 0

Vážený pane Šejnoste,

dovolte mi, abych reagoval na Váš dopis ze dne 8. 10. 2018, ve kterém jménem občanské aktivity vězňených – Pankrácká výzva 2015 založené 1. 9. 2015 sdělujete výhrady k trestní politice státu, podmínkám ve výkonu trestu odnětí svobody a k fungování Vězeňské služby ČR (dále jen „VS ČR“).

V první řadě uvádíte nespokojenost se současnou represivní politikou orgánů státní moci, zejména proti pachatelům bagatelních přečinů při absenci alternativních trestů, navíc bez očekávaného efektu resocializace. V tomto bodě s Vámi nemohu souhlasit. V České republice byl trest odnětí svobody v letech 2009 – 2017 uložen průměrně jen v necelých 15 % případů. Ve zbylých 85% případů jsou ukládány tresty alternativní, zejména pak podmíněný trest odnětí svobody, trest obecně prospěšných prací, trest zákazu činnosti, peněžitý trest, trest domácího vězení a další. Rozhodně tak nelze českou trestní politiku označit za přehnaně represivní. Navíc lze i do budoucna předpokládat zvýšené ukládání alternativní trestů, včetně náhrady vazby, a to vzhledem k zahájení provozu systému elektronického monitoringu.

Pokud jde o bod druhý týkající se revize trestných činů uvedených v §§ 196, 241, 337 a následujících trestního zákoníku, dovolte mi sdělit následující. Ministerstvo spravedlnosti ČR (dále jen „ministerstvo“) se dlouhodobě Vámi uvedenou problematikou zabývá. V roce 2015 vznikla Komise pro trvalé úsilí o snižování počtu vězňených osob, která rovněž analyzovala možnosti dekriminalizace vybraných trestných činů. V současné době není novela trestního zákoníku v tomto směru připravována, což ovšem neznamená, že v budoucnu k určité revizi trestně právních předpisů v této oblasti nedojde. Jedná se ovšem o problematiku s dopady i mimo rezort spravedlnosti, tudíž jakákoliv změna bude vyžadovat přijetí dalších systémových opatření.

V bodě třetím pak uvádíte, že personální vztahy u managementu mnohých věznic jsou propojeny příbuzenskými nebo citovými vztahy, což výrazně ztěžuje objektivitu při šetření stížností a podnětů vězňených osob na zaměstnance i příslušníky VS ČR. S tímto bodem taktéž nemohu souhlasit a naznačované neprofesní propojení, ať již mezi Generálním ředitelstvím VS ČR a managementem organizačních jednotek nebo v rámci managementu jednotlivých věznic, které by mělo za následek úmyslné zkreslování výsledků šetření, odmítám. Na možné riziko

korupčního jednání, zvýhodňování či naopak diskriminaci ze strany příslušníků a zaměstnanců VS ČR je pamatováno ve vnitřních předpisech, které takovému jednání předchází či jej postihují – např. nařízení generálního ředitele VS ČR č. 28/2018, kterým se vyhláší Interní protikorupční program VS ČR, Katalogy korupčních rizik a Kodex profesní etiky zaměstnance a příslušníka VS ČR nebo nařízení generálního ředitele VS ČR č. 7/2013, kterým se vydává pracovní řád.

Je nezbytné zmínit, že práce ve VS ČR je vysoce náročná a vyžaduje mimo jiné také značnou míru kolegiality a důvěry. Může se tak stát a v praxi se i stává, že na pracovišti vzniknou osobní vztahy, které však vzhledem k profesionalitě zaměstnanců a příslušníků VS ČR nemají vliv na jimi vykonávanou práci. Navíc objektivitu při šetření stížnosti zajišťují mimo vnitřní mechanismy VS ČR i kontroly nadřízených orgánů jako je státní zastupitelství či ministerstvo spravedlnosti.

V bodě čtvrtém Vašeho podání tvrdíte, že absence účinné kontroly nadřízeného orgánu organizačních jednotek VS ČR i nadstandardní vztahy s příslušníky OPAS umožňují v řadě případů dehonestovat stěžovatele a ponižovat jejich lidskou důstojnost spolu s vyloučením jakýchkoliv možných zákonných výhod i postupů. K tomuto tvrzení mi dovoluji Vám sdělit, že ve VS ČR je uplatňován vícestupňový kontrolní systém, jehož cílem je právě eliminace jakéhokoli zkrusování kontrolních zjištění ve prospěch VS ČR.

Hlavními cíli vnitřní kontroly VS ČR jsou: a) prověřovat, zda jsou v rámci VS ČR dodržovány právní a vnitřní předpisy a jak jsou plněna opatření uložená na základě těchto předpisů, b) vyhodnocovat zjištěné nedostatky, provádět jejich zobecnění a působit metodicky na zajištění jejich nápravy, c) působit preventivně na všechny příslušníky a zaměstnance VS ČR, d) informovat příslušné vedoucí zaměstnance na jednotlivých stupních řízení o zjištěném stavu a dávat tím podnět k nápravě zjištěných nedostatků. Uvedená kontrolní činnost je realizována na úrovni organizačních jednotek, kdy každá organizační jednotka má stanovené plány kontrolní činnosti na jednotlivá pololetí a dle plánů kontrolní činnosti realizuje jednotlivé kontroly. Krom toho jsou v případě aktuálních potřeb realizovány neplánované tzv. operativní kontroly.

Dále jsou realizovány kontroly ze strany Generálního ředitelství VS ČR vůči podřízeným organizačním jednotkám. Ze statistických údajů, kterými Generální ředitelství VS ČR disponuje, je možno uvést, že v kalendářním roce 2016 bylo realizováno jednotlivými kontrolními orgány Generálního ředitelství VS ČR celkem 209 kontrol a v kalendářním roce 2017 bylo zaznamenáno 213 kontrol. V první polovině kalendářního roku 2018 bylo statisticky zaznamenáno celkem 82 kontrol.

Mimo to je v rámci celé VS ČR realizována tzv. vnější kontrolní činnost. Tuto činnost realizují nezávislé kontrolní orgány, které nejsou s VS ČR ve vzájemném vztahu přímé nadřízenosti či podřízenosti, kromě kontrolního orgánu ministerstva. Mezi kontrolní orgány realizující vnější kontrolní činnost ve VS ČR patří např. krajská státní zastupitelství, krajské hygienické stanice, zdravotní pojišťovny, okresní správy sociálního zabezpečení, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Kancelář veřejného ochránce práv, Česká inspekce životního prostředí, oblastní inspektoráty práce, Finanční úřad, Policie České republiky, Ministerstvo financí České republiky. Uvedené kontrolní orgány provedly v kalendářním roce 2016 celkem 138 prověrek, kontrol, a to včetně kontrol ministerstva, kdy výstupem z uvedené činnosti byly příkazy, zprávy či protokoly. V období kalendářního roku 2017 zaznamenala VS ČR celkem 155 kontrolních akcí orgánů vnější kontroly. Za I. pololetí kalendářního roku 2018 bylo

zaznamenáno celkem 63 výstupů z kontrol vnějších kontrolních orgánů. Z výše uvedeného tak vyplývá, že kontrola VS ČR probíhá na různých úrovních již v rámci VS ČR, ale zároveň také ze strany ministerstva či dalších nezávislých orgánů, čímž je šance na neodhalení Vámi popisovaného jednání minimální.

V pátém bodě Vašeho podání pak tvrdíte, že dochází ke zneužívání ukládání kázeňských trestů proti vězňům, kteří plní své oznamovací povinnosti tím, že poukazují na závažná porušení stavebních, hygienických, bezpečnostních i dalších právních předpisů, bezdůvodné přemísťování těchto stěžovatelů do různých věznic a latentních diskriminací ve výkonu trestu odnětí svobody. K tomu bych Vám rád sdělil, že ve VS ČR jsou kázeňská řízení s odsouzenými vedena dle platných zákonů a norem. V rámci kázeňského řízení má vězněná osoba zajištěna právo na stížnost a v některých případech se lze domáhat u soudu přezkoumání rozhodnutí o uložení kázeňských trestů za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem ve stejném rozsahu, v jakém je takový přezkum možný v řízení o přestupku (viz § 52 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Pokud tak má vězněná osoba pocit, že jí byl kázeňský trest uložen neoprávněně, může se proti takovému jednání bránit.

Pokud jde o řešení stížností, je již v základní právní úpravě ke stížnostem zakotveno, že podání stížnosti nesmí být stěžovateli na újmu (viz § 175 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů). Stejná ochrana je uvedena i ve vnitřních předpisech VS ČR. Navíc pokud není vězněná osoba spokojena s vyřízením stížnosti, vždy může podat návrh na přešetření stížnosti nadřízenému orgánu, tedy ministerstvu.

V případech již ukončených kázeňských řízení, kde jste byl uznán vinným ze spáchání kázeňského přestupku, byl vždy druh trestu i výše trestu v souladu se zákonem č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

V posledním bodě Vašeho podání předkládáte následující závěr: Trestuhodná nečinnost výkonu státního dohledu Ministerstva spravedlnosti ČR při podávání stížností, podnětů a oznámení vězňů osob v oblasti diskriminace, snižování lidské důstojnosti, nedostatečné – zdravotní péče, stravování, zaměstnávání odsouzených, zacházení s vězňůmi se zdravotním postižením i s duševními poruchami, nesmyslnými programy zacházení, neúčinné protidrogové programy, neúčelné nakládání se svěřenými finančními prostředky ze státního rozpočtu ČR a další oblasti mají za následek nejen indignaci oznamovatelů, ale potvrzují důvodné podezření o ovládnutí kontrolního orgánu Ministerstva spravedlnosti ČR bývalými příslušníky Vězeňské služby ČR se všemi atributy z toho vyplývajícími. Proti tomuto tvrzení se musím důrazně ohradit, neboť ministerstvo vykonává pravidelné kontroly (nejen) v organizačních jednotkách VS ČR. Jen během roku 2018 vykonalo ministerstvo 21 kontrol, kdy téměř při každé kontrole byly nalezeny nějaké nedostatky, které je VS ČR povinna odstranit.

Pokud jde o stížnosti vězňů osob, vyřizuje ministerstvo stížnosti, oznámení, petice a podněty směřující proti VS ČR a vyhodnocuje oprávněnost a opodstatněnost jejich podání. Dále vyřizuje stížnosti směřující vůči osobě generálního ředitele VS ČR a jeho náměstkům a do jeho gesce spadají i stížnosti zaměstnanců VS týkajících se podmínek výkonu jejich služebního nebo pracovního poměru. Při vyřizování všech výše uvedených stížností se ministerstvo řídí právními předpisy, konkrétně zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Dle správního řádu se stížnost podává u toho správního orgánu, který vede řízení, což v tomto případě znamená VS ČR. Má-li i poté stěžovatel za to, že stížnost, kterou podal u

příslušného správního orgánu, nebyla řádně vyřízena, může požádat nadřízený správní orgán, tzn. ministerstvo, aby přešetřil způsob vyřízení stížnosti. Pokud tak ministerstvo postoupí stížnost k vyřízení VS ČR k vyřízení, nejedná se o, jak uvádíte trestuhodnou nečinnost, ale o zákonný postup.

Pokud jde o stížnosti na zdravotní péči, ministerstvo má oprávnění řešit stížnosti vězňených osob na poskytování zdravotní péče v případě, kdy stěžovatel není spokojen s vyřízením jeho stížnosti VS ČR. V rámci řešení stížnosti ustanovuje ministerstvo nezávislého odborníka, který vyhotovuje odborný posudek, na základě kterého je pak stížnost vyřízena. Pokud tak dojde k porušení práv odsouzených v oblasti zdravotnictví a ministerstvo stížnost vyhodnotí jako důvodnou, vždy dojde k uložení nápravných opatření VS ČR, aby došlo k nápravě takového stavu a aby se takové jednání již v budoucnu neopakovalo. Dalším oprávněním ministerstva v oblasti zdravotnictví jsou kontroly dodržování zákonných podmínek pro výkon oprávnění k poskytování zdravotních služeb uděleného ministerstvem jako příslušným správním orgánem podle zákona o zdravotních službách. Ministerstvo tak pravidelně jezdí do věznic, kde výše uvedené podmínky kontroluje.

Za nepravdivé také musím označit Vaše tvrzení, že je zde důvodné podezření o ovládnutí kontrolního orgánu ministerstva bývalými příslušníky VS ČR se všemi atributy z toho vyplývajícími. V odděleních vykonávajících kontrolní agendu není v současné době ani jeden zaměstnanec, který by v minulosti byl příslušníkem VS ČR. Dovoluji si Vás však zároveň upozornit, že i pokud by Vámi zmiňovaná situace nastala, zaměstnanci ministerstva se při výkonu kontrolní činnosti nenechávají ničím ovlivnit a každý takový exces by byl odhalen vnitřním kontrolním mechanismem ministerstva.

Závěrem mi dovoluji Vám sdělit, že ministerstvo společně s VS ČR má zájem na tom, aby podmínky v českých věznicích splňovaly mezinárodní standardy. Právě snaha zlepšit podmínky výkonu trestu odnětí svobody a zajistit jeho větší efektivitu vyústila ve vytvoření Koncepce vězeňství do roku 2025, která byla schválena vládou ČR, a stala se tak závazným dokumentem. Tato Koncepce je od doby svého schválení (v roce 2016) již třetím rokem úspěšně naplňována. Dovolte mi Vás tak ubezpečit, že ministerstvo se oblasti vězeňství věnuje s velkou intenzitou a má zájem na tom, aby nedocházelo k porušování práv vězňených osob.

S pozdravem

Pan
František Šejnost, nar. 3. 5. 1959
Vazební věznice Praha – Pankrác
P.O. Box 5
140 57 Praha 4 – Pankrác